

Datum van
inontvangstneming

:

24/07/2023

Zaak C-322/23 [Lufoni]¹

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

24 mei 2023

Verwijzende rechter:

Tribunale di Lecce (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

22 mei 2023

Verzoekende partij:

ED

Verwerende partijen:

Ministero dell'Istruzione e del Merito (voorheen Ministero dell'istruzione università e ricerca, MIUR)

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Verzoek tot vaststelling van verzoekers recht op erkenning van de anciënniteit die hij heeft verworven gedurende de diensttijd die hij vóór zijn aanstelling in vaste dienst heeft vervuld op grond van meerdere overeenkomsten voor bepaalde tijd, met ingang van de aanvangsdatum van die overeenkomsten. Verzoeker voert aan dat hij is gediscrimineerd omdat ten aanzien van hem een forfaitair berekeningsmechanisme is toegepast voor de diensttijd die hij op grond van overeenkomsten voor bepaalde tijd heeft vervuld voordat hij in vaste dienst werd aangesteld.

¹ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Prejudiciële verwijzing krachtens artikel 19, lid 3, VEU en artikel 267 VWEU voor de uitlegging van clause 4 van de op 18 maart 1999 gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd (hierna: „raamovereenkomst”), die is opgenomen in de bijlage bij richtlijn 1999/70/EG van de Raad van 28 juni 1999 betreffende de door het EVV, de Unice en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd (PB 1999, L 175, blz. 43).

Prejudiciële vragen

1) Staat clause 4 [van de raamovereenkomst] van richtlijn 99/70 in de weg aan een nationale regeling als die van de artikelen 485 en 489 van wetsbesluit nr. 297/1994, artikel 11, lid 14, van wet nr. 124/99 en artikel 4, lid 3, van besluit nr. 399/88 van de President van de Republiek, volgens welke voor de bepaling van de anciënniteit bij de aanstelling voor onbepaalde tijd, gelet op het genoemde artikel 11, lid 14, uitsluitend de eerste vier dienstjaren volledig meetellen, de overige jaren in juridische en financiële zin voor twee derde meetellen en het resterende derde deel uitsluitend voor financiële doeleinden wordt meegerekend en na het bereiken van een bepaalde anciënniteit als bedoeld in artikel 4, lid 3, van besluit nr. 399/88 van de President van de Republiek?

2) Moet de nationale rechter bij de beoordeling of er sprake is van discriminatie in de zin van clause 4 [van de raamovereenkomst] van richtlijn 99/70 hoe dan ook alleen rekening houden met de bij de aanstelling voor onbepaalde tijd erkende anciënniteit, of moet hij daarentegen rekening houden met de volledige regeling inzake de behandeling van deze anciënniteit, en dus ook met de bepalingen volgens welke de anciënniteit in periodes na de aanstelling voor onbepaalde tijd uitsluitend voor financiële doeleinden volledig wordt meegerekend?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en Unierechtspraak

De clausules 1 tot en met 4 van de raamovereenkomst

Arresten van 20 september 2018, ██████ (C-466/17, EU:C:2018:758), en 18 oktober 2012, ██████ (C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646).

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Decreto legislativo n. 297 - Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (wetsbesluit nr. 297 houdende goedkeuring van de gecoördineerde tekst van de onderwijswetgeving voor scholen van ieder type en niveau) van 16 april 1994

(GU nr. 115 van 19 mei 1994, Gewoon supplement nr. 79) (hierna: „wetsbesluit nr. 297/94”):

artikel 485, lid 1: „Voor docenten van secundair onderwijs en scholen voor kunstzinnige vorming die bij voornoemde openbare en daaraan gelijkgestelde scholen, waaronder begrepen scholen in het buitenland, anders dan in vaste dienst als docent hebben gewerkt, worden de eerste vier jaar in juridische en economische zin als diensttijd in vaste dienst erkend, terwijl de eventuele overige jaren voor twee derde, en uitsluitend voor economische doeleinden voor een derde worden meegerekend. De uit deze erkenning voortkomende economische rechten worden behouden en in aanmerking genomen in alle loonschalen volgend op de bij deze erkenning toegekende loonschaal”;

artikel 489, lid 1: „Met het oog op de in de vorige artikelen bedoelde erkenning moet de onderwijstdienst als een volledig schooljaar worden aangemerkt wanneer deze dienst de duur heeft gehad die voor de geldigheid van het jaar is vastgesteld in het schoolreglement dat van kracht was op het tijdstip waarop de dienst werd verleend.”

Legge n. 124 - Disposizioni urgenti in materia di personale scolastico (wet nr. 124 houdende spoedmaatregelen inzake onderwijzend personeel) van 3 mei 1999 (GU nr. 107 van 10 mei 1999) (hierna: „wet 124/99”):

artikel 11, lid 14: „Lid 1 van artikel 489 van de gecoördineerde tekst moet aldus worden opgevat dat de anders dan in vaste dienst verrichte onderwijstdienst met ingang van het schooljaar 1974-1975 als een volledig schooljaar wordt aangemerkt wanneer deze dienst ten minste 180 dagen heeft geduurd of onafgebroken is verricht van 1 februari tot het einde van de overgangsvergadering.”

Decreto del Presidente della Repubblica n. 399 - Norme risultanti dalla disciplina prevista dall'accordo per il triennio 1988-1990 del 9 giugno 1988 relativo al personale del comparto scuola (presidentieel besluit nr. 399 houdende normen die voortvloeien uit de regeling in het akkoord voor de driejarige periode 1988-1990 van 9 juni 1988 betreffende personeel in de onderwijssector) van 23 augustus 1988 (GU nr. 213 van 10 september 1988, Gewoon supplement nr. 85) (hierna: „presidentieel besluit nr. 399/88”):

artikel 4, lid 3: “Bij het bereiken van het zestiende jaar voor afgestudeerde docenten van het hoger secundair onderwijs, van het achttiende jaar voor administratief coördinatoren, docenten van kleuter- en basisonderwijs, lager secundair onderwijs en afgestudeerde docenten van hoger secundair onderwijs, van het twintigste jaar voor hulpkrachten en medewerkers, van het vierentwintigste jaar voor docenten van conservatoria en academies, wordt de anciënniteit uitsluitend in economische zin volledig in aanmerking genomen voor de indeling in volgende loonschalen.”

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Verzoeker is sinds 1 september 2015 voor onbepaalde tijd aangesteld bij het MIUR als docent voor hoger secundair onderwijs. Hij is niet aangeworven door middel van een openbaar vergelijkend onderzoek, maar op basis van een ranglijst van geschikte kandidaten. Daarvóór had hij onderwijsdiensten verricht op basis van korte en occasionele overeenkomsten (17, waarvan 14 langer dan een semester), van het schooljaar 1996/97 tot en met het schooljaar 2014/15. Na in vaste dienst te zijn aangesteld verzocht hij om de diensttijd die hij op grond van overeenkomsten voor bepaalde tijd had vervuld in aanmerking te nemen voor zijn anciënniteit met het oog op de indeling in de juiste loonschaal en de invordering van salarisverschillen (procedure van „loopbaanreconstructie”).
- 2 Volgens de nationale wetgeving wordt de aan de vaste aanstelling voorafgaande anciënniteit slechts gedeeltelijk erkend, met indeling in een lagere loonschaal tot gevolg. Bij het bepalen in welke loonschaal de docent bij zijn vaste aanstelling moet worden ingedeeld, worden van de perioden van arbeid voor bepaalde tijd alleen de eerste vier jaar in aanmerking genomen, en wordt de daarop volgende diensttijd voor twee derde in aanmerking genomen, terwijl het resterende derde deel pas later bij de berekening van de totale anciënniteit wordt meegeteld. Onder (volledig) dienstjaar wordt verstaan elke periode waarin anders dan in vaste dienst onderwijs wordt verricht gedurende de bij wet vastgestelde minimumduur; kortere perioden worden buiten beschouwing gelaten.
- 3 Op grond van de nationale regeling is aan verzoeker een aan de vaste aanstelling voorafgaande diensttijd toegekend die relevant is voor juridische en financiële doeleinden, en dus voor de eerste indeling in een loonschaal, van 10 jaar, 5 maanden en 10 dagen, en daarnaast een aanvullende periode van 3 jaar, 2 maanden en 20 dagen (wat overeenkomt met een derde van de resterende anciënniteit) die alleen voor economische doeleinden in aanmerking wordt genomen en aan zijn anciënniteit moet worden toegevoegd aan het einde van het zestiende dienstjaar (met inbegrip van de diensttijd voorafgaand aan de aanstelling voor onbepaalde tijd).
- 4 Deze berekening is volgens verzoeker discriminerend op grond van clause 4 van de raamovereenkomst omdat indien de volledige vervulde diensttijd in aanmerking werd genomen, zoals het geval is bij vergelijkbare docenten die van begin af aan voor onbepaalde tijd zijn aangesteld, de berekening een anciënniteit van 10 jaar, 10 maanden en 17 dagen zou opleveren. Daarom vordert hij dat zijn aanspraak op de hogere anciënniteit wordt erkend, opnieuw wordt berekend en uitbetaald.

Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding

- 5 Verzoeker beroept zich op de gelijkheid van economische behandeling van personeel met een overeenkomst voor onbepaalde tijd en personeel met een overeenkomst voor bepaalde tijd die volgt uit clause 4 van de

raamovereenkomst en uit de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie. Hij gaat met name in op het arrest ██████ en het rechtsbeginsel dat de Corte di cassazione (hoogste echter in burgerlijke en strafzaken, Italië) daaruit heeft afgeleid (arrest nr. 31149/2019), te weten dat het mechanisme van de artikelen 485 en 489 van wetsbesluit nr. 297/94 buiten toepassing moet worden gelaten indien het ertoe leidt dat aan een werknemer met een overeenkomst voor bepaalde tijd een lagere anciënniteit wordt toegekend dan die welke zou worden opgebouwd door een docent die van begin af aan voor onbepaalde tijd is aangesteld voor dezelfde functie in hetzelfde tijdsbestek. Volgens de Corte di cassazione moet discriminatie per geval worden onderzocht, en moet de anciënniteit bij de aanstelling voor onbepaalde tijd op twee wijzen worden berekend – een concrete en een virtuele berekening – en de gunstigste daarvan worden toegepast. Juist op grond van een dergelijke „concrete” vergelijking voert verzoeker aan dat hij op de datum van aanstelling in vaste dienst recht heeft op een bijna vijf maanden langere anciënniteit.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 6 De verwijzende rechter vraagt het Hof of de door de Corte di cassazione in arrest nr. 31149/2019 ontwikkelde methode van „beoordeling per geval” volledig in overeenstemming is met de beginselen die ter zake in de Unierechtspraak zijn geformuleerd. In het genoemde arrest ██████ heeft het Hof namelijk reeds geoordeeld dat clause 4 van de raamovereenkomst zich in beginsel niet verzet tegen een nationale regeling volgens welke, met het oog op de anciënniteit, uitsluitend met betrekking tot werknemers die tot de openbare dienst zijn toegelaten door middel van een aanwerving op de grondslag van schriftelijke bewijsstukken, de eerste vier jaar diensttijd volledig en de daarop volgende jaren slechts voor twee derde in aanmerking worden genomen.
- 7 Ten opzichte van het arrest ██████ blijven de feitelijke en de juridische situatie, de voorwaarden voor relevantie en ontvankelijkheid en de objectieve vereisten van de Italiaanse regering hetzelfde. Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing is noodzakelijk om de aandacht van het Hof tevens te vestigen op artikel 4, lid 3, van presidentieel besluit nr. 399/88, waarover nog geen prejudiciële vragen zijn gesteld, en artikel 11, lid 14, van wet nr. 124/99, waarnaar in het kader van een prejudiciële verwijzing slechts terloops is verwezen. De objectieve rechtvaardiging voor de door verzoeker aangevoerde ongelijke behandeling kan namelijk ook bestaan in het feit dat de anciënniteit die op grond van artikel 4, lid 3, van presidentieel besluit nr. 399/88 buiten beschouwing is gelaten, aan het einde van het zestiende jaar van zijn loopbaan wordt meegerekend. Bovendien zijn meerdere perioden waarin verzoeker anders dan in vaste dienst onderwijs heeft verricht die veel korter zijn dan een jaar en met verschillende wekelijkse werkuren, als volledige dienstjaren aan hem toegekend op grond van artikel 11, lid 14, van wet nr. 124/99.

- 8 De verzochte buitentoepassinglating van het mechanisme van de artikelen 485 en 489 van wetsbesluit nr. 297/94 kan niet gedeeltelijk zijn en evenmin ertoe leiden dat op de voor bepaalde tijd aangestelde werknemer een andere regeling wordt toegepast dan die welke voor een vergelijkbare werknemer in vaste dienst geldt. Bijgevolg zou verzoeker met de door de Corte di cassazione vastgestelde berekeningsmethode het recht verliezen op berekening van niet-volledige dienstjaren op grond van artikel 11, lid 14, van wet nr. 124/99, een bepaling die specifiek is bedoeld voor docenten met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd, en zou hij ook het recht verliezen om de anciënniteit mee te rekenen op grond van artikel 4, lid 3, van presidentieel besluit nr. 399/88, aangezien dat gerelateerd is aan het mechanisme volgens welke de aan de aanstelling in vaste dienst voorafgaande jaren na het vierde jaar worden gereduceerd. Daarom rijst de vraag of de ongeveer vijf maanden anciënniteit die bij de aanstelling in vaste dienst verloren zijn gegaan bij de eerste indeling in een loonschaal, daadwerkelijk en passend zijn gecompenseerd door de anciënniteit van 3 jaar, 2 maanden en 20 dagen die de virtuele berekening heeft opgeleverd, die volledig kan worden geclaimd in eventuele en toekomstige omstandigheden die mogelijk verschillen van die van een ander individu.
- 9 In een dergelijke situatie zou de door de Corte di cassazione ontwikkelde methode niet noodzakelijkerwijs leiden tot een gunstiger resultaat voor de werknemer met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd dan dat wat door de discriminerend geachte wetgeving wordt gegarandeerd, maar zou zij juist een slechter resultaat kunnen opleveren indien rekening wordt gehouden met de gehele duur van het beroepsleven.

In zijn arrest ██████████ heeft het Hof reeds geoordeeld dat het feit dat de arbeidsverhouding geen vaste aanstelling is, geen rechtvaardiging kan vormen voor verschillen bij de berekening van de verworven anciënniteit. Daarom vraagt de verwijzende rechter het Hof welk moment beslissend is voor de beoordeling van discriminatie.